

ni buides— en matèria d'educació. Tot i això, volem pensar, dins la nostra ancestral bona fe, que aquets problemes que ens anunciava la premsa no són més que pretextos que utilitzen els nostres polítics, amb molt de sentit de l'humor, per animar un poc l'ambient.

La Llei de Normalització Lingüística vol esser un propòsit de bones intencions i formalment ho és. El que falta saber és amb quins mitjans compta per a fer efectives aquestes intencions. Són molts els aspectes que queden a l'aire per un desenvolupament reglamentari, però ens hem de demanar: quan es regularà? i com?. I tot això no depen més que de la voluntat política del Govern Balear i a hores d'ara no han dit com promouran tot el que volen promoure, ni quin esperit inspirarà les disposicions posteriors (Quants de reglaments hi ha ja preparats per a publicar? Quines previsions pressupostàries s'han fet? seràn suficients?...).

Ara bé, cal no oblidar que si la voluntat política és, en primera instància, del Govern Balear, també és cert que els partits polítics representats al Parlament de les Illes Balears són responsables en segon terme, i així els ho recordarem; perquè la responsabilitat política l'assolim tots els ciutadans de la qual en farem ús si no s'aconsegueix tot el que és necessari per progressar adequadament en el desenvolupament d'aquesta llei.

Ens preocupen força molts d'aspectes que a la Llei només s'apunten en general i ambigüament. Per exemple, la qüestió de les exempcions, els permissos a sol·licitar través burocràtiques —per a fer l'ensenyament en català i no sols del català...

Per esser normal aquesta Llei, és a dir normalitzar, l'aplicació del català s'hauria de fer amb els mateixos termes que el castellà. La qual cosa, dissortadament, sembla que no serà així. Tot i això, la primera passa està donada i ens hem de felicitar, i esperar a la vegada que les següents venguin més aviat i el millor possible.

Finalment volem dir que cal difondre aquesta Llei, i hores d'ara no s'ha fet. Però no només dins l'ensenyança. Aquest és un nivell prou important, no l'únic. Els mitjans de comunicació, els poders públics han d'assolir que la llengua no és qüestió de forma, o marginal i secundària, sino fonamental, i que ells tenen molt que dir i fer en la tasca normalitzadora. Tota la població té el compromís, i així ho ha d'exigir, d'obligar i obligar-se a un pacte social i cultural, el més ample possible, per a

consegir els objectius que ens plantejam. Que la llengua sigui la que marqui la vertadera i real identitat d'un país i d'una gent.

Nº 40, Desembre 1986

CONCLUSIONS DE LA PRIMERA JORNADA SOBRE ENSENYAMENT EN LLENGUA CATALANA A BUP, FP i COU

I

L'ensenyament en català: una necessitat.

La situació actual de l'ensenyament a les Illes és excepcional: la regulació jurídica del procés de normalització lingüística correspon al govern de la Comunitat Autònoma, mentre que el M.E.C. té les competències tècniques. Aquest sistema ha demostrat la seva inoperativitat, per això és necessari reclamar que altres sectors directament implicats en l'educació —centres, professors, etc.— prenguin el protagonisme que aquells han oblidat i exigeixen l'impuls institucional per aconseguir que l'ensenyament en llengua catalana sigui un fet normal i generalitzat a les nostres escoles.

Com que no podem deixar de banda el dret de rebre i d'impartir classes en la nostra llengua, cal que els centres adoptin el compromís de plantejar-se una política lingüística clara i estimulin els consells escolars per tal que facin seva la iniciativa d'implantar d'una manera plausible i progressiva l'ensenyament en la nostra llengua. Es impensable una societat normal en què l'ensenyament es faci en una llengua diferent a la pròpia. Cal entendre que en aquests moments es discrimina, encara que en la majoria de casos amb el seu consentiment, els

alumnes que reben ensenyament sols en castellà. Els mallorquins perquè se'ls impedeix estudiar en la llengua pròpia en el seu territori; els castellano-parlants perquè se'ls priva d'un important i eficaç element integrador: l'escola.

També és necessari sensibilitzar el cos social escolar sobre la importància de l'ús habitual de la llengua catalana en qualsevol relació escolar o extraescolar (documentació relacionada amb els organismes oficials, documentació acadèmica de la pròpia escola, comunicats, etc.) i exigir a les dues administracions, tant l'estatal com l'autonòmica, que apliquin la Llei de Normalització Lingüística pel que fa a l'ús de la llengua catalana.

II

Mètodes d'implantació de l'ensenyament en català.

La introducció de la llengua catalana en l'ensenyament a les Illes Balears ha de tenir com a objectiu principal fer possible que el seu ús, cada cop més en retrocés, s'estengui a tota la població i a tots els àmbits. Per tant, si les disposicions i mètodes adoptats no ho aconsegueixen, cal revisar-los.

En aquests moments després de vuit cursos d'haver-se introduït, de forma parcial, l'ensenyament de la llengua en els programes educatius de les Illes, ja ha quedat ben palès que no és suficient per assolir ni de bon tros l'objectiu esmentat. Això obliga a cercar noves vies de solució. El que ara cal és fer extensiu l'ensenyament en català al major nombre possible d'estudiants.

La implantació de l'ensenyament en català planteja, en primer lloc, la qüestió d'organitzar grups exclusivament en català o grups amb algunes assignatures en català. A hores d'ara, com que la normativa vigent deixa la iniciativa als centres, cada un d'ells ha d'adoptar el mètode que cregui més adient al seu cas. Així i tot, cal tenir en compte que, en aquests moments, sembla preferible anar introduint part de les assignatures en català (com a mínim dues) si la mesura pot afectar tots els grups. D'aquesta manera es fa possible que un major nombre d'alumnes rebi ensenyament en la llengua de les Illes i, alhora, cada centre pot atendre millor les seves estratègies d'organització —horaris, professorat, etc.—. Així també es possibilita que afecti sectors

que d'altra manera no la voldrien assumir i, l'experiència ens ho demostra, en la gran majoria de casos les excessives prevencions o el rebuig del català com a llengua vehicular de l'ensenyament es fonamenten en la desinformació que sobre el tema hi ha. Altrament no s'explicaria com, després d'haver-ho experimentat, la pràctica totalitat d'alumnes passen a ser-ne decidits partidaris.

Finalment ens hem de referir a l'existència, des de ja fa bastant de temps, d'un ensenyament en català a mig camí i localitzat sobretot als centres de la part forana. En aquests casos el professor sol explicar la seva assignatura en català, però el llibre de text és, generalment, en castellà. És evident que aquesta solució, única possible en altres moments, ha de ser superada per tal que sigui realment efectiva.

III

L'ensenyament en català i el paper de les institucions.

No hi ha cap llengua que pugui sobreviure en condicions de normalitat sense comptar amb l'impuls institucional, encara que sigui una llengua oficial d'àmbit estatal. Molt més difícil és per a aquelles llengües no-oficials o que han de compartir l'oficialitat en el seu territori amb una altra, com ocorre en el nostre cas.

Es, per tant, imprescindible que les institucions atorguin l'impuls necessari a la llengua catalana en tots els àmbits socials i, pel que fa al tema que ara tractam, que la voluntat normalitzadora es manifesti en el camp de l'educació, cosa que fins ara no succeeix.

A pesar dels límits restrictius marcats per la Constitució Espanyola, la Llei de Normalització Lingüística podria haver estat molt més avançada en la forma de considerar l'oficialitat de la llengua catalana a les Illes Balears. Així i tot, com que les mancances són tantes, permet fer molt a favor de la llengua catalana i la seva normalització. Però les dues administracions públiques, l'autonòmica i l'estatal, no volen o són incapaces de dissenyar un projecte de normalització lingüística globalitzat, amb uns objectius clars, amb uns terminis concrets, amb uns punts d'acord. Ambdues administracions no fan gairebé res en sentit positiu i s'excusen en la responsabilitat de l'altra. En aquest sentit, sembla que cap de les dues no fa res perquè pugui superar-se la situació d'estancament en què ens trobam. Concretar els seus deures els suposaria una quantitat considerable d'obligacions que no volen assumir.

Això explica que, encara que la Llei de Normalització Lingüística parli de l'obligació de promocio-

nar l'ensenyament en català, aquest continui penat pel decret i les ordres posteriors. Per poder utilitzar la llengua del país s'han de superar una llarga sèrie d'entrebancs, inèrcies, prejudicis, mancances, que ho fan realment difícil. I, en canvi, no hi ha cap normativa que l'impulsi i l'afavoreixi: ajudes als centres que ensenyin en català, ordres que estableixin l'ús del català com a vehicle d'ensenyament en un nombre mínim d'assignatures (com succeeix a altres comunitats autònomes), etc. Sembla més lògic que les dificultats administratives, a partir d'una llei de normalització lingüística, haurien de ser per a aquells centres i persones que rebutgen l'ensenyament en la llengua pròpia de les Illes Balears i no a l'inrevés, com succeeix ara.

El Ministeri per la seva banda, considera la normalització lingüística com un objectiu, si no és a combatre, d'última categoria. Si no fos així, com s'explicaria la diferència de tracte que rep aquest tema en relació a altres (Reforma, formació del professorat, etc.) quan s'han de tractar aspectes com formació de grups, reciclatge i trasllats de professors, mètode d'implantació de les experiències, etc. etc.

Es greu que l'única via de normalització per a l'ensenyament en català passi exclusivament per les iniciatives voluntaristes dels ensenyants, sempre amb entrebancs i penalitzades per les dues administracions, perquè no són suficients per aconseguir que l'ensenyament en català arribi a ser majoritari. De continuar així, mai assolirà els àmbits més rutinaris del món de l'ensenyament.

IV

El model de llengua oral a usar a les classes.

Un dels problemes greus en què es troba la llengua catalana és la manca d'un estàndard oral assumit per tothom. Les causes són, com sempre, polítiques, principalment. Si la llengua catalana no hagués sofert cap tipus de repressió ni marginació, avui tothom coneixeria i podria emprar amb naturalitat un estàndard oral per als usos públics. Però l'ús obligat del castellà en aquests àmbits, ha fet que, en el moment de poder tornar a usar-hi el català, els parlants no tinguem clar quina és aquesta llengua.

La necessitat de l'estàndard oral en català és innegable, com ho és en qualsevol altra llengua. L'escola és un factor més en la seva consecució, però no l'únic. Així i tot, cal que els professors que ensenyen en llengua catalana tenguin present aquesta fita com a objectiu a assolir progressivament.

V

Problemes específics per assignatures.

Totes les assignatures comparteixen bàsicament els mateixos problemes específics. Per una banda la insuficiència del material didàctic disponible i, de l'altra, la necessitat de reciclatge i d'estabilitat dels professors en alguns centres.

Entre les possibles solucions generals que s'aporten cal destacar la necessitat, que hi hagi més coordinació entre els professors que ensenyen en català i un impuls institucional de suport als professors i centres que hi treballin (ajudes, subvencions, assessoraments, etc.).

a) Material didàctic:

En primer lloc és necessari que hi hagi una major informació sobre el material didàctic existent en llengua catalana. Seria convenient que hi hagués un punt de centralització on es pogués consultar tot el material didàctic existent.

Encara que durant els darrers anys s'ha produït un notable augment de llibres de text en llengua catalana, encara n'hi ha una greu deficiència. Quan per a una assignatura i un nivell determinat hi ha llibres de text en català, cosa que no ocorre sempre, la tria possible sempre és molt limitada.

També és necessari que les biblioteques dels centres disposin de més material didàctic en català (llibres de consulta, bateries d'exercicis, audiovisuals, vocabularis específics, etc.), per això seria bo que les institucions dedicassin part del seu pressupost a subvencionar centres escolars amb aquesta finalitat.

Cal donar difusió al material didàctic que elaboren els professors i que pot ser útil a altres ensenyants de la mateixa matèria.

En algunes assignatures, com Llatí i Grec, s'apunta la necessitat de formar grups de treball per elaborar un material didàctic apropiat al primer nivell per tal de poder-lo experimentar el curs vinent.

b) Reciclatge de professors:

Cal fugir del reciclatge de tipus voluntarista i parcial. És necessari que el reciclatge sigui obligat per a tots els professors (tal com preveu la Llei de Normalització Lingüística) i, per tant, inclòs en

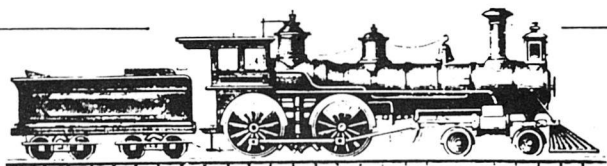
l'horari escolar de cadascú i no com una càrrega extra.

S'ha d'implantar un sistema de reciclatge adequat als professors d'ensenyament mitjà, tant pel que fa a la metodologia com als continguts. No ha de ser un reciclatge enfocat a preparar per a l'ensenyament DE la llengua, sinò a l'ensenyament EN català.

c) Estabilitat i trasllat dels professors:

Es necessari que el Ministeri estableixi un sistema que pugui garantir la continuïtat de l'ensenyament en català en els centres que l'hagin iniciat. Això suposa donar estabilitat als professors que hi participen i, d'altra banda, exigir que els professors que s'hi incorporen puguin ensenyar en català, així com tenir-ho en compte a l'hora de les substitucions. En aquest sentit, és urgent la transferència de competències en matèria d'educació per poder donar solucions a aquests problemes.

Palma, 21 de novembre de 1986

El nivell educatiu que més mala premsa ha tingut i té encara, és la Formació Professional. Sovint apareixen expressions referents a la mala qualitat d'aquests estudis, sense profunditzar en tota la problemàtica que l'envolta. Però anem per parts.

La F.P. parteix d'un sistema educatiu que infravalora els estudis professionals, ja que per accedir a aquest nivell no cal el Graduat Escolar que sí és necessari per anar a B.U.P.. Això implica institucionalitzar la consideració que els alumnes amb més dificultats per a l'estudi són els més adequats per aquest nivell. Les derivacions cap a la imatge actual de la F.P. dins la societat, són òbvies.

A més, aquesta infravaloració del sistema educatiu també es dona al programar les sortides acadèmiques. Així la FP II (16 a 18 anys) no té accés directe a la universitat. Cada especialitat professional desemboca a unes escoles universitàries concretes, sempre que se superin els examens de selectivitat. Exàmens pensats per a alumnes de C.O.U. i que no s'adapten al que s'ha estudiat a FP II.

Aleshores, el sistema educatiu espanyol entén la F.P. com uns estudis dedicats, bàsicament, als alumnes amb més dificultats o que simplement volen incorporar-se ràpidament al món laboral.

Es a partir d'aquesta premissa quan podem començar a analitzar els resultats que s'han obtingut fins ara. Algunes consideracions podrien esser:

I.- La renovació metodològica del professorat de F.P. ha estat important, cercant motivar a l'alumne cap a l'estudi.

LA MENYSPREADA F.P.

- II.- Els continguts de les assignatures a F.P. I, s'han intentat adaptar al nivell que duïen els alumnes de l'E.G.B.
- III.- La programació de continguts mínims a FPI, ha servit per aconseguir un nivell més estandaritzat.
- IV.- La dotació dels tallers, juntament a l'assignació pressupostària dels Instituts ha millorat considerablement.
- V.- A partir del curs 1984-85, s'han iniciat les pràctiques a empreses a través dels contractes de col.laboració. Per proper curs s'estima que hi haurà més de quatre-cents alumnes contractats.
- VI.- El percentatge de fracàs escolar a FP II és el més baix del sistema educatiu. També és important el nivell d'acceptació d'aquests estudis per part dels alumnes com s'ha pogut comprovar a distintes enquestes.
- VII.- Darrerament augmenta el nombre d'alumnes que troben feina quan finalitzen els estudis de FP II, principalment a les especialitats de Serveis.

En definitiva, la F. P. a les Illes ha obtingut uns rendiments d'acord als objectius fixats pel sistema. Només amb una reforma estructural de les ensenyances mitjanes i donant una nova orientació als estudis professionals, se podrà aconseguir millorar la imatge pública de la F.P. i el seu nivell d'estudis. Mentrestant la nostra F.P. està complint la seva missió.

Antoni Arbos
Arnau Amer